

**VÄGLEDNING OCH POLICY
FÖR**

CISTERNER

SOM INNEHÅLLER

BRANDFARLIG VÄTSKA

JÖNKÖPINGS LÄN

FEBRUARI 2004

Reviderad mars 2006

Mindre ändring juli 2006

Reviderad juni 2009

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
1.1 Vem gör vad?	4
2 Tillsyn enligt NFS 2003:24	5
2.1 Informationsplikt vid installation av cistern.....	5
2.2 Krav på kontroller	6
2.2.1 Konstruktions- och tillverkningskontroll	6
2.2.2 Installationskontroll.....	6
2.2.3 Återkommande kontroll	6
2.2.4 Revisionskontroll	7
2.2.5 Krav på kontroller enligt annan lagstiftning	8
2.2.6 Kontrollrapport.....	8
2.3 Nivåmätare, överfyllningsskydd och skyltar.....	8
2.4 Cistern som tas ur bruk.....	9
2.5 Undantag för kontroller och sekundärt skydd.....	10
2.6 Ytterligare krav inom vattenskyddsområden	10
3 Tillsyn enligt miljöbalken	11
3.1 Lagstiftning	11
3.1.1 Tillämpning av föreskrifter samt miljöbalken.....	11
3.1.2 Tillsyn och egenkontroll.....	11
3.1.3 Miljösanktionsavgifter	11
3.2 Placering av cisterner och påkörningsskydd.....	11
3.3 Sekundärt skydd och nederbördsskydd.....	12
3.4 Ledningar	12
3.5 Seriekopplade cisterner	12
3.6 Droppskydd, spillplåtar, spilluppsamlingstråg.....	12
3.7 Upphängningsanordning samt påfyllningsslang	13
3.8 Spillzon.....	13
3.9 Golvbrunnar	13
Lagrum, referenser och websidor.....	14
Bilaga 1 Översikt, några regler om brandfarliga vätskor	15
Bilaga 2 Indelning av brandfarliga vätskor	16
Bilaga 3 Tillståndsplikt vid hantering av brandfarlig vara.....	17
Bilaga 4 Uppdelning över tillämpliga föreskrifter avseende kontroll av cistern	18
Bilaga 5 Definitioner och förkortningar.....	19
Bilaga 6 <i>Blankett</i> - Information om installation av cistern för förvaring av brandfarlig vätska	21
Bilaga 7 <i>Svarsskrivelse</i> - Information om installation av cistern (ovan/i mark).....	23
Bilaga 8 <i>Beslut</i> - Försiktighetsmått vid installation av cistern ovan mark i vattenskyddsområde.....	24
Bilaga 9 <i>Blankett</i> - Tillståndsansökan för hantering av brandfarlig vätska i vattenskyddsområde ...	25
Bilaga 10 <i>Svarsskrivelse</i> - Bedömning av kontrollrapport för cistern – ingen anmärkning	27
Bilaga 11 <i>Beslut</i> - Behov av åtgärder efter konstaterade brister vid kontroll	28
Bilaga 12 <i>Svarsskrivelse</i> - Påminnelse om att genomföra återkommande kontroll av cistern	29
Bilaga 13 <i>Beslut</i> - Låta genomföra återkommande kontroll enligt NFS 2003:24.....	30
Bilaga 14 Mall för bedömning av skadad cistern.....	31
Bilaga 15 <i>Blankett</i> - Uppgifter om cistern som tagits ur bruk	32
Bilaga 16 <i>Svarsskrivelse</i> - Cistern tagen ur bruk	34
Bilaga 17 Checklista cistern (Administrativa uppgifter).....	35
Bilaga 18 Checklista cistern (Cistern i mark >1 m ³).....	36
Bilaga 19 Checklista cistern (Cistern ovan mark >1 m ³ - ≤10 m ³)	37
Bilaga 20 Checklista cistern (Hantering av >250 l brandfarlig vätska inom vattenskyddsområde	38

1 Inledning

Denna vägledning och policy utgår från tillsyn enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2003:24) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor. Det finns inte några allmänna råd till NFS 2003:24 och tidigare allmänna råd till NFS 2000:4 är upphävda.

Naturvårdsverket har istället, som stöd i bedömningar, lagt ut svar på ett antal frekventa frågor (FAQ) på sin hemsida om hur föreskriften ska tolkas.

Det förekommer hänvisningar till andra lagrum i detta dokument, vilka ska ses som upplysning om att dessa lagstiftningar också omfattar det aktuella området som beskrivs. Observera att hänvisningarna inte gör anspråk på att vara fullständiga dvs. ytterligare lagstiftning kan vara aktuell.

Dokumentet *Vägledning och policy för cisterner som innehåller brandfarlig vätska* har tagits fram för att ge en vägledning till gällande bestämmelser samt för att skapa en samsyn inom Jönköpings län. Policyn grundar sig på bedömningar utifrån miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Detta innebär att man måste använda den med urskiljning och ta hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Beakta även att alternativa åtgärder ibland kan ge samma säkerhet.

Text som är markerad med linje i vänstermarginalen anger policy.

Observera att en policy som sådan inte är en föreskrift, utan en vägledning i bedömnings-frågor.

Naturvårdsverkets föreskrifter utgör minimikrav. I de fall en tillsynsmyndighet finner särskilda skäl till att ställa hårdare krav, än de som regleras i föreskrifterna, kan detta göras i enskilda fall och då med stöd av miljöbalken.

I texten används genomgående ordet *ska* för åtgärder oavsett om det är lag, förordning, föreskrift, eller policy som avses. I tillsynsarbetet får ordet *ska* användas vid direkt citat av föreskrift. I de fall ordet *ska* eller annan formulering används, som kan tolkas som att verksamhetsutövaren är skyldig att följa uppmaningen, så krävs ett överklagningsbart beslut (föreläggande) i varje enskilt fall. Alternativet är att istället använda ordet *bör*, skrivelsen ska då formuleras så att mottagaren uppfattar råden som icke bindande. Ett annat alternativ är att verksamhetsutövaren påtar sig att, inom viss tid, åtgärda eventuella påtalade brister. Dessa påtaganden dokumenteras då i t.ex. en inspektionsrapport som delges verksamhetsutövaren. För mer information hänvisas till kapitel tre i Naturvårdsverkets handbok ”Operativ tillsyn”, 2001:4.

Detta material har sammanställts av Torbjörn Adolfsson miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Tranås, Jenny Bjerenius miljökontoret i Jönköping, Maria Jönsson Länsstyrelsen i Jönköpings län, Mikael Lennartsson miljö- och byggförvaltningen i Gnosjö samt Linda Malmqvist miljö- och byggförvaltningen i Vetlanda. Arbetet har pågått under större delen av 2003, med en slutlig redigering i början av 2004.

En revidering av materialet har utförts i september 2004. En andra revidering har utförts i februari 2006 av Jenny Bjerenius & Maria Jönsson miljökontoret i Jönköping, Peter Larsson Miljöavdelningen i Eksjö samt Michael Werthén Miljö- och byggförvaltningen i Vetlanda.

En revidering pga NFS 2006:16 och NFS 2009:3 samt Förordningen (1998:950) om miljöstraffavgifter utfördes i juni 2009 av Eva-Lott Karlsson för Miljösamverkan f.

1.1 Vem gör vad?

Den kommunala miljönämnden, byggnadsnämnden, räddningsnämnden, polisen samt länsstyrelsen är på olika sätt berörda och har i vissa fall ansvar vid provning och tillsyn av cisterner för brandfarlig vara.

- En förteckning över aktuellt lagrum finns i bilaga 1.
- Definitioner och förkortningar finns i bilaga 5.

Tabell 1 Beskrivning över olika myndigheters ansvarsområde.

Kommunal nämnd för miljöfrågor *	<p>Handläggning av information avseende installation av anordning för att lagra brandfarlig vätska enligt NFS 2003:24:</p> <ul style="list-style-type: none"> - i mark av mer än 1 m³ brandfarlig vätska klass 3 eller spillolja (oavsett flampunkt), - ovan mark av mer än 1 m³ men högst 10 m³ brandfarlig vätska klass 3 eller spillolja (oavsett flampunkt). - hantering av mer än 250 liter brandfarlig vätska inom vattenskyddsområde. <p>Tillsyn och handläggning av kontrollrapport efter återkommande kontroll och revisionskontroll avseende anordning för brandfarlig vätska enligt NFS 2003:24:</p> <ul style="list-style-type: none"> - i mark av mer än 1 m³ brandfarlig vätska klass 3 samt spillolja (oavsett flampunkt), - ovan mark av mer än 1 m³ men högst 10 m³ brandfarlig vätska klass 3 samt spillolja (oavsett flampunkt). - hantering av mer än 250 liter brandfarlig vätska inom vattenskyddsområde. <p>Tillsyn över lagring och övrig hantering av kemiska produkter och avfall, enligt MB samt Naturvårdsverkets (NFS 2003:24) och Kemikalieinspektionens (3 kap. KIFS 1998:8) föreskrifter.</p> <p>Tillsyn och provning av U- och C-anläggningar samt tillsyn av övertagna A- och B-anläggningar.</p> <p>Tillsyn av täkter som anmälts till kommunen enligt gamla miljöskyddslagen (SFS 1969:387) samt tillsyn av övertagna täkter som har tillstånd enligt miljöbalken.</p> <p>Tillsyn i vattenskyddsområden som miljönämnden fastställt och i de vattenskyddsområden där miljönämnden övertagit tillsynsansvaret.</p>
Länsstyrelsen	<p>Tillståndsprövning av B-anläggningar.</p> <p>Tillsyn över A- och B- anläggningar (ej delegerade).</p> <p>Tillsyn i täkter med tillstånd enligt miljöbalken (ej delegerade).</p> <p>Tillsyn i vattenskyddsområden som Länsstyrelsen fastställt (ej delegerade).</p>
Kommunal nämnd för plan- och byggnadsfrågor	<p>Tillståndsprövning avseende hantering av brandfarlig vara enligt SÄIFS 1997:3 (se bilaga 3).</p> <p>Undantag: Cistern i mark klass 3-vätska.</p>
Kommunal nämnd för räddningstjänstfrågor	<p>Tillsyn avseende hantering av brandfarlig vara enligt SÄIFS 1997:9 (se bilaga 1).</p>
Polisen	<p>Tillsyn över transport av farligt gods, exempelvis mobila cisterner (s.k. IBC-behållare).</p>

* Kommunal nämnd för miljöfrågor är tillsynsmyndighet förutom inom Försvarmakten, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt där Generalläkaren utövar tillsynen.

2 Tillsyn enligt NFS 2003:24

Det är cisternens volym och inte hur mycket brandfarlig vätska som man fyller cisternen med som bestämmer om anordningen omfattas av föreskrifterna eller inte.

Kontrollrapporten ska hållas tillgänglig av den som använder anordningen till dess att anordningen varaktigt tagits ur bruk. (NFS 2009:3)

Naturvårdsverket har i sin FAQ definierat inomhus som en byggnad med väggar och tak, utrymmet behöver däremot inte vara uppvärmt. Som tillsynsmyndighet är det viktigt att komma ihåg att för cisternanordningar inomhus krävs ofta tillstånd för brandfarlig vara, något man bör informera cisterninnehavaren om.

- I bilaga 3 hittar du gränserna för då tillstånd krävs.

Om en cisternanordning inomhus har rörledningar som är belägna så att de inte kan kontrolleras, exempelvis i golv eller i mark, så ska hela cisternanordningen definieras som markförlagd.

2.1 Informationsplikt vid installation av cistern

Utanför vattenskyddsområde

Den som avser att installera en cistern ovan mark som rymmer mer än 1 m³ men högst 10 m³ och som innehåller diesel eller eldningsolja med en flampunkt högre än 55 °C eller spillolja (oavsett flampunkt) ska informera tillsynsmyndigheten skriftligen om detta. Detta gäller även för cistern som rymmer mer än 1 m³ i mark, med tillhörande rörledningar, som innehåller diesel eller eldningsolja med en flampunkt högre än 55 °C eller spillolja (oavsett flampunkt) (4:1, 4:2 NFS 2003:24).

Ren RME (rapsmetylester, går ofta under namnet biodiesel) omfattas inte av NFS 2003:24. Som skäl anges att ren RME har en flampunkt på 120°C, vilket innebär att ren RME inte klassas som brandfarlig vara, gränsen är 100°C. Tillsätts diesel, spillolja eller liknande, även i små mängder, så omfattas cisternen av NFS 2003:24. Tillsätter man däremot exv. etanol så omfattas cisternen inte av NFS 2003:24 (förutsatt att den är utanför vattenskyddsområde).

Informationen ska göras i god tid innan installationen påbörjas (4:2 NFS 2003:24). Undantag från informationsplikten gäller endast cisterner, utanför vattenskyddsområde, som ska installeras inomhus (4:1 NFS 2003:24). Om verksamhetsutövaren byter ut sin cistern mot en ny ska tillsynsmyndigheten informeras på nytt (4:1 NFS 2003:24 samt FAQ).

- Exempel på blankett för information finns i bilaga 6. Exempel på svarsmall finns i bilaga 7.

Inom vattenskyddsområde

Den som avser att hantera mer än 250 liter brandfarlig vätska inom vattenskyddsområde ska informera tillsynsmyndigheten skriftligen om detta. Informationen ska göras i god tid innan hanteringen inleds (4:1, 4:2 NFS 2003:24).

Om verksamhetsutövaren byter ut sin cistern mot en ny ska tillsynsmyndigheten informeras på nytt (4:1 NFS 2003:24 samt FAQ).

Vid installation av cistern inom vattenskyddsområde kan det även råda tillståndsplikt enligt skyddsföreskrifter för respektive vattenskyddsområde.

- Exempel på blankett för ansökan om tillstånd för hantering av brandfarlig vätska i vattenskyddsområde finns i bilaga 9.

2.2 Krav på kontroller

För att skydda mark och vatten mot föroreningar ska cisternanordningar (cistern inkl rörledningar) kontrolleras regelbundet av ett ackrediterat kontrollföretag. I kapitel 2.2.1-2.2.5 beskrivs de krav på olika kontroller som en anordning ska genomgå. I kapitel 2.2.6 finns information om vad som gäller för de rapporter som det ackrediterade kontrollföretaget upprättar vid de olika kontrollerna.

2.2.1 Konstruktions- och tillverkningskontroll

Cisterner i mark som rymmer mer än 1 m³ ska genomgå en konstruktions- och tillverkningskontroll. **Kontrollen skall dessutom omfatta det sekundära skyddet för en anordning som ligger ovan mark, inom vattenskyddsområde.**

Anordningar för vilka kontrollföretag eller certifieringsföretag meddelat intyg om överensstämmelse enligt 6 kap. NFS 2003:24 behöver inte genomgå en konstruktions- och tillverkningskontroll (7:1 NFS 2003:24).

För cisterner ovan mark finns krav på konstruktions- och tillverkningskontroll om de inte är certifierade (se SÄIFS 1997:9).

2.2.2 Installationskontroll

Installationskontroll ska utföras i samband med installation av cistern i mark som rymmer mer än 1 m³ (8:1, 8:3 NFS 2003:24).

Installationskontroll ska utföras för cisterner ovan mark enligt SÄIFS 1997:9. Installationskontroll av cisterner ovan mark utförs ibland i samband med tillverkningskontroll på verkstad. Detta är förenligt med SÄIFS 1997:9. Om man vid detta förfarande inte kan fylla i vissa uppgifter på kontrollrapporten ska dessa fyllas i före leverans av cisternen (FAQ).

2.2.3 Återkommande kontroll

Utanför vattenskyddsområde

Återkommande kontroll ska utföras på cisterner med tillhörande rörledningar i mark som rymmer mer än 1 m³ samt cisterner ovan mark som rymmer mer än 1 m³ men högst 10 m³.

För cisterner med tillhörande ledningar som har fullgott korrosionsskydd (K-cisterner samt skyddade S-cisterner) ska kontrollen ske med ett intervall av 12 år. En K-cistern ska vara certifierad (6:1 NFS 2003:24). En skyddad S-cistern ska vara försedd med ett certifierat korrosionsskydd invändigt samt vara rostskyddsmålad utvändigt (2:1 och 6:1 NFS 2003:24). Det ackrediterade kontrollorganet avgör om det är en skyddad S-cistern och det ska klart framgå av kontrollrapporten.

Cistern med tillhörande rörledningar som saknar fullgott korrosionsskydd (S-cistern) ska genomgå återkommande kontroll med ett intervall av 6 år (8:6 NFS 2003:24).

En K-cistern eller skyddad S-cistern (dvs. med fullgott korrosionsskydd), med rörledningar som inte uppfyller kravet på fullgott korrosionsskydd bedöms som S-cistern och ska genomgå återkommande kontroll med ett intervall av 6 år (FAQ).

För cisterner ovan mark som endast har ledningar inuti cisternen (påfyllningsrör och avluftningsledning) och där dessa ledningar inte är korrosionsbeständiga gäller att cisternanordningen ska genomgå en återkommande kontroll med ett intervall av 12 år om cisternen har fullgott korrosionsskydd (K-cistern eller skyddad S-cistern) eller med ett intervall av 6 år om cisternen inte har ett fullgott korrosionsskydd (S-cistern).

Ett sekundärt skydd påverkar inte kontrollintervallen för återkommande kontroll (FAQ).

Inom vattenskyddsområde

Återkommande kontroll ska utföras på cisterner med tillhörande rörledningar i mark som rymmer mer än 1 m³ samt cisterner ovan mark som rymmer mer än 1 m³ men högst 10 m³.

Sekundärt skydd:

För K-cisterner och skyddade S-cisterner ska kontrollen ske med ett intervall av 12 år (8:6 1st NFS 2003:24)

S-cistern inkl rörledningar (saknar fullgott korrosionsskydd) ska genomgå återkommande kontroll med ett intervall av 6 år (8:6 2st NFS 2003:24).

Utan sekundärt skydd:

K-cisterner och skyddade S-cisterner, som installerats och tagits i bruk i enlighet med de vid installationen gällande bestämmelserna, ska genomgå kontroll med ett intervall av 6 år (8:6, 10:8 NFS 2009:3).

S-cistern, som installerats och tagits i bruk i enlighet med de vid installationen gällande bestämmelserna, ska genomgå återkommande kontroll med ett intervall av 3 år (8:6, 10:8 NFS 2009:3).

Återkommande kontroll av det sekundära skyddet ska ske enligt samma intervall som för cisterner och rörledningar (10:7 NFS 2003:24).

Vid konstruktions- och tillverkningskontroll skall kontrolleras att det sekundära skyddet är tätt och fungerar. Undantag från konstruktions- och tillverkningskontroll gäller för sådant sekundärt skydd, för vilken certifieringsorgan meddelat intyg om överensstämmelse enligt 6 kap 2§. (NFS 2006:16)

En K-cistern eller skyddad S-cistern där ledningarna inte uppfyller kravet på fullgott korrosionsskydd bedöms som en S-cistern, och ska genomgå återkommande kontroll antingen med 6 eller 3 års intervall beroende på om cisternen har sekundärt skydd eller inte (FAQ).

För cisterner ovan mark som endast har ledningar inuti cisternen (påfyllnings- och avluftningsledning) och där dessa ledningar inte är korrosionsbeständiga gäller att cisternanordningen, om det finns ett sekundärt skydd, ska genomgå en återkommande kontroll med ett intervall av 12 år om cisternen har fullgott korrosionsskydd (K-cistern eller skyddad S-cistern) eller med ett intervall av 6 år om cisternen inte har ett fullgott korrosionsskydd (S-cistern). Har cisternanordningen, som installerats före den 6 juni 1990, inte ett sekundärt skydd gäller att kontrollen ska ske med ett intervall av 6- respektive 3 år.

- Exempel på svarsskrivelse samt beslut vid bedömning av kontrollrapport finns i bilaga 10-11. Exempel på påminnelse om att utföra återkommande kontroll samt beslut om att utföra en återkommande kontroll finns i bilaga 12-13.
- Mall för bedömning av skadade cisternanordningar finns i bilaga 14.

2.2.4 Revisionskontroll

Revisionskontroll ska utföras när en anordning (8:4 NFS 2003:24);

1. har undergått omfattande reparation eller ändring,
2. kan ha tagit skada,
3. ska användas under väsentligt ändrade driftförhållanden,
4. har flyttats; gäller endast stationära anordningar som fordrar omfattande installation

Exempel på stationär anläggning (punkt 4) som fordrar omfattande installation kan vara en inomhuscistern som har ledningar kopplade till en värmepanna (2:1 NFS 2003:24).

För cistern i mark eller för cistern ovan mark med rörledningar i mark gäller att en installationskontroll ska utföras om cisternen vid reparationen har flyttats (8:1, 8:3 NFS 2003:24). För övriga cisterner gäller att nästa kontroll efter revisionskontrollen blir den ordinarie återkommande kontrollen. Vilken kontroll som ska utföras ska framgå av rapporten från revisionskontrollen.

2.2.5 Krav på kontroller enligt annan lagstiftning

För övriga cisterner med tillhörande rörledningar som inte omfattas av NFS 2003:24 finns krav på kontroll i SÄIFS 1997:9.

För cisterner, s.k. IBC-behållare, som används vid transport av farligt gods, exempelvis dieselolja, gäller att de ska genomgå en återkommande kontroll med två och ett halvt års intervall enligt Räddningsverkets, numera **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)** föreskrifter SRVFS 2004:19 om transport av farligt gods på väg och i terräng. Den återkommande kontrollen utförs av personer som med ett godkänt resultat utbildats enligt ett utbildningsprogram godkänt av **MSB**. Tillsynsansvar för dessa behållare när de transporteras är polisen. Tillsynsmyndigheten kan dock när dessa cisterner är uppställda ställa krav på exempelvis påkörningsskydd med hjälp av 26 kap.MB.

IBC-behållare är till för att användas vid frakt av brandfarlig vara och kan inte accepteras för förvaring av brandfarlig vara, dvs. uppställning under längre tid utan att flyttas. Dels uppfyller de inte brandskyddskraven men dessutom är de inte konstruerade för att motstå korrosion på samma sätt som en vanlig cistern som står uppställd under lång tid (information vid Naturvårdsverkets utbildning om cisterner den 5 december 2005).

2.2.6 Kontrollrapport

~~Den som använder en cisternanordning ska skicka en kopia av rapporten från de olika kontroller som ska utföras enligt NFS 2003:24 till tillsynsmyndigheten. Kopia av kontrollrapporten behöver inte skickas till tillsynsmyndigheten såvitt avser anordningar som är installerade inomhus belägna utanför vattenskyddsområde (8:8 NFS 2003:24).~~

Kontrollrapporten ska hållas tillgänglig av den som använder anordningen till dess att anordningen varaktigt tagits ur bruk **(8:8 NFS 2009:3)**.

Tillsynsmyndigheten kan kräva in de handlingar som behövs för tillsynen (26 kap. 21 § MB). Tillsynsmyndigheten kan då även kräva in rapporter från kontroller som utförts med anledning av lagstiftning som myndigheten inte har tillsynsansvaret över.

Det är verksamhetsutövaren som ska ha beslut om eventuellt krav på åtgärd eller beslut om kontrollintervall. Om verksamhetsutövaren hyr en cistern så kan det vara bra att skicka beslutet för kännedom till hyrföretaget (FAQ).

~~Om kontrollrapporten inte är korrekt ifylld, ta i första hand kontakt med det ackrediterade kontrollorganet och begär en ny fullständig rapport. Om man vid ett flertal tillfällen upptäcker brister, anmäl detta till SWEDAC.~~

2.3 Nivåmätare, överfyllningsskydd och skyltar

I 5 kap. NFS 2003:24 finns tekniska krav vad gäller exempelvis nivåmätare, överfyllningsskydd och skyltar för cisterner i mark som rymmer mer än 1 m³. Det finns dessutom ytterligare krav på skylt inom vattenskyddsområde vid hantering av mer än 250 l brandfarlig vätska.

För övriga cisterner ovan mark finns tekniska krav i SÄIFS 1997:9.

En öppen cistern ska vara anordnad så att vätskenivån kan bestämmas på ett tillförlitligt sätt (5:11 NFS 2003:24). Ett nivåalarm är inte tillräckligt för att bestämma vätskenivån, en nivåmätare eller pejlmöjlighet måste finnas (information på Naturvårdsverkets utbildning om cisterner den 14 oktober 2005).

En öppen cistern ska ha ett överfyllningsskydd när den fylls från en tankbil, järnvägsvagn eller via en pump. Överfyllningsskyddet ska vara certifierat (5:12 NFS 2003:24).

Vid fyllning av en öppen cistern ska åtgärder vidtas för att förhindra överfyllning. Överfyllningsskyddet ska vara inkopplat vid fyllning (5:13 NFS 2003:24).

En öppen cistern ska på väl synlig plats ha en tillverkningsskylt av varaktig beskaffenhet eller annan varaktig märkning med uppgift om tillverkare, tillverkningsår, tillverkningsnummer, volym, beräkningstemperatur, innehållets högsta densitet och i förekommande fall certifieringsidentifikation (5:7 NFS 2003:24).

Vid påfyllningsrör för tank (ovan mark och i mark vid hantering av mer än 250 l brandfarlig vätska) inom vattenskyddsområde ska informationsskylt om "Vattenskyddsområde" vara uppsatt. Informationsskylten ska vara väl synlig, vara av varaktig beskaffenhet eller ha annan varaktig märkning (10:2 NFS 2003:24). Informationsskylt om vattenskyddsområde kan ofta beställas hos företag som utför kontroller av cisterner.

Vid anslutning för fyllning ska finnas en skylt med de uppgifter som har betydelse för att kunna genomföra fyllningen på ett säkert sätt (5:9 NFS 2003:24).

2.4 Cistern som tas ur bruk

Cistern och rörledning som tas ur bruk ska tömmas och rengöras. Vidare ska åtgärder vidtas som hindrar att cisternen kan fyllas (påfyllningsrör och avluftningsledning ska avlägsnas). En cistern med tillhörande rörledningar som tas ur bruk ska anmälas till tillsynsmyndigheten (9:1 NFS 2003:24).

Det företag som utfört tömning och rengöring samt vidtagit åtgärder för att förhindra påfyllning skriver vanligtvis ett intyg på detta. Det är dock cisterninnehavaren/användaren som ska skicka in intyget vad gäller dessa åtgärder till tillsynsmyndigheten (FAQ).

I första hand ska cisterninnehavaren anlita ett företag som har erforderlig kompetens för att tömma och rengöra cisternen samt demontera påfyllningsrör och avluftningsledning. Det är inte rekommenderbart att privatpersoner utför dessa åtgärder, då de sällan uppfyller det kunskapskrav som finns i 2 kap. 2 § MB. Arbetet kan innebära en risk för att både människors hälsa och miljön skadas.

Om en privatperson utfört detta arbete kan den personen själv skriva ett intyg vad gäller utförda åtgärder och skicka in till miljönämnden (FAQ).

I första hand ska en cistern i mark som tas ur bruk tas bort. Om det, beroende på platsen, innebär stora svårigheter att avlägsna den bör cisternen fyllas med sand eller annat lämpligt material för att undvika sättningsskador.

Avfall från tömning och rengöring av cistern samt nivåmätare som kan innehålla kvicksilver är farligt avfall. Om transporten av det farliga avfallet sker yrkesmässigt krävs det att transportören har ett tillstånd för transport av farligt avfall. Alternativt kan mindre mängder avfall transporteras efter att en anmälan om transport av farligt avfall gjorts till länsstyrelsen. Det farliga avfallet ska omhändertas av en mottagare med tillstånd för att ta emot farligt avfall.

Privatpersoner som själva tömmer och rengör sina cisterner samt transporterar det farliga avfall som uppkommer behöver inte något tillstånd för transporten eller någon anmälan enligt ovan. Detta farliga avfall är hushållsavfall. Privatpersoner måste dock, enligt ovan, transportera det farliga avfallet till en anläggning som har tillstånd att ta emot det (Avfallsförordningen 2001:1063).

- Exempel på blankett för "Uppgifter om cistern som tagits ur bruk" finns i bilaga 15. Exempel på svarsskrivelse för "Uppgifter om cistern som tagits ur bruk" finns i bilaga 16.

2.5 Undantag för kontroller och sekundärt skydd

Det finns inga möjligheter att med stöd av NFS 2003:24 ge dispens från krav på kontroll av cisternanordningar (FAQ).

Undantag meddelade med stöd av 11:1 och 11:2 i NFS 2000:4 och som avser tids- och/eller kontrollintervall för återkommande kontroll gäller till den återkommande kontroll som infaller närmast efter att dessa föreskrifter trätt i kraft, dock längst till den 1 januari 2006. Meddelade undantag som avser säkerhet och/eller sekundärt skydd gäller till den i respektive beslut angivna tidpunkten för upphörande, dock längst till den 1 januari 2007 (Övergångsbestämmelser pkt 5 NFS 2003:24).

2.6 Ytterligare krav inom vattenskyddsområden

Nyinstallationer

Ytor på vilka brandfarliga vätskor hanteras ska utformas på ett sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och omhändertas (10:1 NFS 2003:24).

Cistern eller lösa behållare med en sammanlagd lagrad volym som är större än 250 liter ska ha sekundärt skydd. Generellt krav på sekundärt skydd gäller inte enligt dessa föreskrifter cistern **med tillhörande rörledningar** belägen i pannrum eller motsvarande i bostadshus och som är under regelbunden uppsikt. (10:3 NFS 2009:3).

Det sekundära skyddet ska rymma minst hälften av lagrad vätskevolym, dock minst den största behållarens volym, och ska vara tät och hållbart. Det sekundära skyddet ska vara utformat så att kontroll är möjlig (10:4 NFS 2003:24).

Rörledningar ska vara dubbelmantlade eller ha annat sekundärt skydd. Rörledningar i mark får endast ha koppling mot cistern. Rörledning i byggnad får ej dras i eller under golv, utan ska förläggas väl synlig (10:5 NFS 2003:24).

Observera att det i lokala föreskrifter för vattenskyddsområde kan finnas bestämmelser som begränsar hanteringen av kemiska produkter.

Befintliga anordningar

Generellt krav på sekundärt skydd gäller inte, enligt dessa föreskrifter, befintliga cisterner och lösa behållare med tillhörande rörledningar installerade på en plats som vid tidpunkten för installationen inte utgjorde vattenskyddsområde. (10:3 NFS 2009:3)

Man kan dock i det enskilda fallet ställa krav på sekundärt skydd med hjälp av 26 kap. MB. **Se punkt 2.2.3 intervall återkommande kontroll.**

Om det finns risk för läckage till känsliga områden ska sekundärt skydd krävas.

Rörledningar i eller under golv och i mark ska ersättas, om det är tekniskt och ekonomiskt rimligt, med ledningar placerade så att de lätt kan kontrolleras. Alternativet är att ledningarna förses med sekundärt skydd.

Observera att det i lokala föreskrifter för vattenskyddsområde kan finnas bestämmelser som begränsar hanteringen av kemiska produkter.

3 Tillsyn enligt miljöbalken

3.1 Lagstiftning

3.1.1 Tillämpning av föreskrifter samt miljöbalken

I de fall en tillsynsmyndighet finner särskilda skäl till att ställa hårdare krav, än de som regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter, kan detta göras i enskilda fall med stöd av 26 kap. MB. Detta kan exempelvis bli fallet om tillsynsmyndigheten bedömer lokaliseringen vara så känslig att ett utsläpp av petroleumprodukter skulle innebära allvarliga miljökonsekvenser.

Enligt 2 kap. 3 § MB ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

3.1.2 Tillsyn och egenkontroll

Enligt miljöbalken ska samtliga anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter följa förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. I allmänhet bör skriftliga program och instruktioner samt journaler över utförda kontroller finnas. För övriga verksamheter gäller krav på egenkontroll enligt 26 kap. 19 § MB.

- Checklistor har tagits fram för tillsyn av cisternanordningar. De kan användas vid tillsynsbesök och syftar till att få en uppfattning om anordningens placering, skyddsåtgärder mm. Checklistorna finns i bilaga 17-20.

3.1.3 Miljösanktionsavgifter

Fr o m den 1 januari 2007 är överträdelser mot cisternföreskrifterna (NFS 2003:24) inte längre straffbara (29 kap MB). Det innebär att även överträdelser som begicks före den 1 januari 2007 inte heller längre är straffbara. Åtalsanmälan ska alltså inte göras.

För överträdelser som ägt/äger rum efter den 1 januari 2007 ska miljösanktionsavgift tas ut enligt förordning (1998:950) om miljösanktionsavgifter, punkterna 6.9.1-3 i bilagan. Skyldigheten att betala miljösanktionsavgift gäller nu även privatpersoner enligt 30 kap 1 § miljöbalken.

Upptäcks en cistern som inte genomgått återkommande kontroll, och den skulle varit gjord före 1 januari 2007, kan inte miljösanktionsavgift tas ut. Man får då istället förelägga med stöd av 26 kap miljöbalken.

3.2 Placering av cisterner och påkörningskydd

Vid lagring och förvaring av kemikalier ska alltid placering väljas utifrån den plats där det innebär minst risk för människors hälsa och miljö. Vid nyanläggning av cisterner förordas placering ovan mark istället för i mark. På grund av explosionsrisk är det dock lämpligare att förvara produkter av brandfarlig vätska klass 1 och 2 i cistern i mark.

En cistern ska placeras på ett plant underlag som underlättar upptäckten av eventuellt spill och läckage. Vidare ska cisternen inte placeras direkt mot mark, väggar, vegetation mm. för att undvika ökad risk för korrosion. Av samma orsak ska inomhuscisterner inte placeras i närheten av ventiler och fönster. Om en cistern är placerad så att det finns risk för att den kan köras på ska påkörningskydd anordnas.

3.3 Sekundärt skydd och nederbördsskydd

Sekundärt skydd ska krävas om anordningen är placerad i känslig omgivning. Det sekundära skyddet ska utföras i tätt material som är beständigt mot avsedd kemikalie samt rymma minst den största behållarens volym + 10% av eventuella ytterligare behållares volym. Det sekundära skyddet får inte försvåra tankpåfyllning eller cisternkontroll. För befintliga markförlagda anordningar kan det vara svårt att anordna sekundärt skydd och det är ofta inte ekonomisk rimligt.

Verksamheter som är tillståndspliktiga enligt miljöbalken kan ha villkor gällande sekundärt skydd för förvaring av kemikalier.

Så kallade miljölådor (där invallningen är sammansvetsad med cisternen) bör undvikas eftersom en eventuell överfyllnad av olja kan rinna ut på omkringliggande mark via avluftningsröret. Vidare måste cisternen lyftas upp ur lådan för att man ska kunna kontrollera cisternens skrov. En annan nackdel är att det är svårt att kontrollera invallningen.

Om en miljölåda ändå ska användas ska avluftningsrör ledas ner i invallningen. Det ska även finnas möjlighet att enkelt kunna kontrollera invallningen.

För anläggningar inom vattenskyddsområde se punkt 2.6.

Sekundära skydd utomhus ska alltid förses med nederbördsskydd. I de fall nederbördsskydd absolut inte kan anordnas, måste rutiner för övervakning och tömning av invallningen finnas. Tömning genom manuellt styrd pumpning via oljeavskiljare är absolut att föredra framför avtappningsventiler.

Oljeavskiljaren ska uppfylla kraven i Naturvårdsverkets publikation 1975:10 (befintliga anläggningar) eller SS-EN 858 (nya anläggningar) men även valet av pump är viktigt för oljeavskiljarens funktion.

Fast material i form av löv, grenar mm som ramlat ner i invallningen och som förorenats med olja ska omhändertas som farligt avfall, om inte verksamhetsutövaren kan visa att det inte är farligt avfall.

Observera att ett nederbördsskydd inte får försvåra tankpåfyllning eller cisternkontroll. Det kan även krävas bygglov för uppförande av nederbördsskydd.

3.4 Ledningar

Vid installation av ledningar ska placering ske så att de lätt kan kontrolleras. Om ledningar nödvändigtvis måste placeras i mark, byggnad eller i golv ska dessa ha ett sekundärt skydd.

För anläggningar inom vattenskyddsområde se punkt 2.6.

3.5 Seriekopplade cisterner

För ett antal cisterner som sammankopplas ska den sammanlagda volymen användas vid bestämning av objektgrupp även om var och en av cisternerna understiger 1 m³.

3.6 Droppskydd, spillplåtar, spilluppsamlingstråg

Droppskydd, spillplåtar, spilluppsamlingstråg ska finnas på alla ställen där spill eller läckage kan förväntas, exempelvis vid pump, dräneringsanslutning, provtagningsställe, tappställe och avluftningsställe. Även inom invallning ska droppskydd etc. finnas. Spill ska kunna samlas upp så att eventuellt regnvatten inte förorenas.

3.7 Upphängningsanordning samt påfyllningsslang

Upphängningsanordning för pistolhandtaget eller motsvarande på farmartankar och liknande ska finnas för att hindra nedrivning av slang. Stängningsventil i själva handtaget ska finnas för att hindra att vätska kan rinna ut om man inte håller i handtaget.

Som ytterligare skydd kan en kulventil (kran) monteras vid slangens anslutningspunkt till cisternen. En nedfallen slang vars stängningsventil i handtaget är ur funktion kan tömma hela cisternen på grund av s.k. hävertverkan, men om kulventilen (kranen) hålls stängd kan detta inte ske. Observera att kranen inte stängs automatiskt.

Vid verksamheter där hantering kan medföra frekvent spill (mer än några få gånger per år) på t.ex. bensinstationer eller tankcentraler ska cisternen vara försedd med en s.k. slangbrottsventil. Den bryter flödet automatiskt om slangens slits av vilket kan ske om pistolhandtaget glömts i påfyllningsröret eller slangens hakar i fordonet när det körs iväg.

3.8 Spillzon

Där hantering som kan medföra spill förekommer mer frekvent (mer än några få gånger per år) på t.ex. bensinstationer eller tankcentraler ska marken vara utförd så att eventuellt spill kan samlas upp. Detta avser t.ex. område runt invallning där lossning och annan hantering av de aktuella varorna sker. Även området runt påfyllningsplatser för cisterner placerade inomhus eller i mark kan räknas hit. Spillzonen ska vara så stor att spill normalt kan stoppas och samlas upp innan det avrinner till omgivande mark, dagvattenbrunnar eller liknande. Absorptionsmedel ska finnas tillgängligt.

I allmänna råd för bensinstationer finns bestämmelser om skydd mot spill och läckage, bl.a. krav på spillzon (6.7 SÄIFS 1997:8).

För anläggningar inom vattenskyddsområde se punkt 2.6.

3.9 Golvbrunnar

I lokaler där cisterner eller ledningar utan sekundärt skydd är placerade ska det inte finnas golvbrunnar. I de fall golvbrunnar ändå är nödvändiga ska åtgärder vidtas så att eventuella läckage inte kan nå golvbrunnarna. Exempel på åtgärder är invallningar, att golvbrunnarna leds till avloppslös uppsamlingsbrunn eller "katastroftank", golvbrunnarna förses med krage eller med "tätningar".

Lagrum

- ✓ Miljöbalken (1998:808)
- ✓ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2003:24) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor, (konsoliderad version inkl NFS 2006:16) (NFS 2009:3)
- ✓ Förordning (1998:950) om miljöstraffavgifter
- ✓ Avfallsförordningen (2001:1063)
- ✓ Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1997:9) om öppna cisterner och rörledningar mm för brandfarliga vätskor
- ✓ Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1995:3) och allmänna råd om tillstånd till hantering av brandfarliga gaser och vätskor samt ändringsföreskrift (SÄIFS 1997:3) till SÄIFS 1995:3
- ✓ Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 2000:2) och allmänna råd om hantering av brandfarliga vätskor samt Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 2000:5) om ändring i föreskriften SÄIFS 2000:2
- ✓ Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1997:8) och allmänna råd om hur föreskrifterna bör tillämpas av brandfarliga gaser och vätskor vid bensinstationer
- ✓ Statens räddningsverks föreskrifter (SRVFS 2004:19) om transport av farligt gods på väg och i terräng
- ✓ Statens räddningsverks föreskrifter (SRVFS 2005:10) med vissa bestämmelser om brandfarliga vätskor
- ✓ Arbetarskyddsstyrelsens föreskrift (AFS 1999:4) om tryckkärl
- ✓ Lag (SFS 1988:868) om brandfarliga och explosiva varor
- ✓ Förordning (SFS 1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor

Referenser

Samordnad kemikalietillsyn i Skåne län

Handbok i kemikaliehantering, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Rapport nr 1999:4

Miljösamverkan i Västra Götalands län, Cisterntillsynshandledning, oktober 2003

Vägledning för kontroll av öppna cisterner för brandfarliga vätskor, SWEDAC, DOC 02:3, datum 2002-02-28

Vanligt förekommande frågor (FAQ) om cisterner enligt NFS 2003:24, version 2004-03-26 (rev. 2005-03-16)

Operativ tillsyn, Handbok med allmänna råd 2001:4

Svensk standard SS EN-858

Naturvårdsverkets publikation ”Avloppsvattenbehandling vid bensinstationer och biltvättar” 1975:10

Webbsidor

SWEDAC www.swedac.se

Naturvårdsverket www.naturvardsverket.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap www.msbmyndigheten.se

Översikt, några regler om brandfarliga vätskor *

Tillsyns- och tillståndsansvar beskrivs i avsnitt 1.1 och 2.	Naturvårdsverket	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
	NFS 2003:24	SÄIFS 1997:3 (tillstånd, anmälan) SÄIFS 1997:9 (kontroll, tekniska krav) SÄIFS 2000:2 (bl.a. invallning)
Tillstånd	Inga tillståndskrav	Hanteringstillstånd krävs för förvaring av brandfarlig vara, inkl. spillolja** över vissa angivna mängder. Se tabell i bilaga 3.
Information/anmälan (Information ska ges till tillsynsmyndigheten)	a) Diesel, Eo1, spillolja i mark > 1 m ³ b) Diesel, Eo1, spillolja > 1 m ³ - 10 m ³ ovan mark. <i>Undantag:</i> Anordningar inomhus c) >250 l brandfarlig vätska inom vattenskyddsområde d) Information om att cistern tagits ur bruk	<i>Undantag:</i> Brandfarlig vara klass 3 i mark kräver dock aldrig hanteringstillstånd. I vissa efter tabellen särskilt angivna fall räcker det med anmälan till tillsynsmyndigheten (räddningsnämnden) i stället för tillstånd, exempelvis viss tillfällig hantering.
Återkommande kontroll av cisterner samt tillhörande ledningar vart 6:e eller 12:e år beroende på korrosionsskydd*** Dessutom finns krav på återkommande kontroll i AFS 1999:4	a) Diesel, Eo1, spillolja i mark > 1 m ³ b) Diesel, Eo1, spillolja > 1 m ³ - 10 m ³ ovan mark Kopia av kontrollrapport ska sändas in till tillsynsmyndigheten, dock inte för cisterner inomhus upp till 10 m ³ <i>Övergångsbestämmelser</i> gäller för cisterner i bruk om när första besiktning ska ske: 1 juli 2004 (utomhuscistern), 1 juli 2006 (inomhus)	a) Brandfarliga vätskor i mark > 1 m ³ inkl. spillolja** <i>Undantag:</i> Klass 3-vätska b) Brandfarliga vätskor ovan mark > 10 m ³ inkl. spillolja ** (även inomhus).
Invallning/sekundärt skydd	All förvaring > 250 l av brandfarlig vätska samt rörledningar i vattenskyddsområde. <i>Undantag 1:</i> Cistern i pannrum med kontinuerlig uppsikt. Krav på invallning kan ställas enligt 26 kap. MB	Utomhus: cistern klass 1-vätska > 3 m ³ Inomhus: varierande krav beroende på mängd och byggnad. För andra cisterner för brandfarliga vätskor ska åtgärder vara vidtagna för att hindra att skada uppstår genom utläckande vätska.
Överfyllningsskydd	Diesel, Eo1, spillolja i mark > 1 m ³	Brandfarliga vätskor i och ovan mark, t ex bensin, fotogen, diesel, Eo1 samt spillolja** > 1 m ³ <i>Undantag:</i> inom depåområde och bergtrum

* Bilagan är ett försök att orientera om de viktigaste reglerna. Observera att det finns mer detaljregler i de nämnda föreskrifterna.

** Spillolja klassificeras som brandfarlig vätska klass 1 om flampunkten inte är bestämd.

*** Inom vattenskyddsområde vart 3:e eller 6:e år när sekundärt skydd saknas.

Indelning av brandfarliga vätskor enligt SRVFS 2005:10

Brandfarliga vätskor ska med hänsyn till flampunkten (t_{fp}) delas in i klasser enligt nedanstående tabell:

Klass	Flampunktsområde, t_{fp}	Exempel på brandfarlig vara
1	$t_{fp} < 21^{\circ}\text{C}$	spillolja*, aceton, bensin, cellulosalack, eter, gummiment, T-sprit, toluen etc.
2 a	$21^{\circ}\text{C} \leq t_{fp} \leq 30^{\circ}\text{C}$	xylol m fl
2 b	$30^{\circ}\text{C} < t_{fp} \leq 55^{\circ}\text{C}$	fotogen och med fotogen jämförbara vätskor, t ex nafta-produkter, terpentinolja, oljefärg och oljelackfärg etc.
3	$55^{\circ}\text{C} < t_{fp} \leq 100^{\circ}\text{C}$	motorbrännolja, eldningsolja, tändvätskor, anilin, myrsyra etc.

* om flampunkten inte är bestämd

Tillståndsplikt vid hantering av brandfarlig vara

Om mängden brandfarlig vara som förvaras inom en anläggning överstiger vad som anges i nedanstående tabell, enligt SÄIFS 1997:3 om tillstånd till hantering av brandfarliga gaser och vätskor, föreligger tillståndsplikt. Om en vara är tillståndspliktig ska all brandfarlig vara inräknas i tillståndet även om de inte är tillståndspliktiga var för sig.

Hantering	Gas (liter)	Klass 1+2+3- vätska (total volym, liter)	Klass 3-vätska för uppvärmning eller elproduktion (liter)
Yrkesmässig, vid publik verksamhet	utomhus* inomhus 60** 0	100	10 000
Övrig yrkesmässig, inomhus	250	250	10 000
Övrig yrkesmässig, utomhus	1 000	3 000	50 000
Förvaring i mark, yrkesmässig eller per hushåll	0	1 000	-
Inomhus och utomhus, per hushåll för hushållets behov	gasol annan brandfarlig gas 60 5	100	10 000

* Avser att såväl gasflaskan som förbrukningsapparaten står utomhus.

** Tillsynsmyndigheten får, när den finner skäligt, sänka gränsen till 0 liter.

Tillstånd behövs inte för

1. förvaring i mark av brandfarlig vätska klass 3,
2. hantering enbart av aerosoler,
3. kyl- och värmepumpaggregat i utförande som enhetsaggregat där det brandfarliga köldmediets vikt understiger 30 kg,
4. stadsgas, om övertrycket är högst 1 bar. Dock behövs tillstånd för tillverkning om gasen framställs av brandfarlig vara.
5. gas, som framställs eller erhålls som biprodukt i yrkesmässig verksamhet och
  - används uteslutande i den egna verksamheten och
  - har högst 1 bar övertryck.

Förteckning över vilken myndighets föreskrift som gäller vid kontroll av cistern

Observera att Naturvårdsverkets föreskrifter gäller för anordningar som rymmer *mer än* ($>$) 1 m^3 medan Sprängämnesinspektionens föreskrifter gäller för anordningar som rymmer *mer eller lika med* ($\geq$) 1 m^3 .

Kontroll	Brandfarliga vätskor (klass beroende på flampunkt, se bilaga 2)			
	Klass 1	Klass 2	Klass 3	Spillolja*
Installationskontroll				
Ovan mark $\geq 1 \text{ m}^3$	MSB	MSB	MSB	MSB ***
I mark $\geq 1 \text{ m}^3$	MSB	MSB	-	MSB ***
I mark $> 1 \text{ m}^3$	-	-	NV	NV***
Revisionskontroll				
Ovan mark $\geq 1 \text{ m}^3$	MSB	MSB	MSB	MSB ***
Ovan mark $1-10 \text{ m}^3$	MSB	MSB	-	MSB ***
Ovan mark $>1 \leq 10 \text{ m}^3$	-	-	NV	NV***
I mark $\geq 1 \text{ m}^3$	MSB	MSB	-	MSB ***
I mark $> 1 \text{ m}^3$	-	-	NV	NV***
Återkommande kontroll				
Ovan mark $\geq 10 \text{ m}^3$	MSB	MSB	MSB	MSB ***
Ovan mark $>1 \leq 10 \text{ m}^3$	-	-	NV	NV***
I mark $\geq 1 \text{ m}^3$	MSB	MSB	-	MSB ***
I mark $> 1 \text{ m}^3$	-	-	NV	NV***
Sekundärt skydd	MSB **/NV**	NV**	NV**	MSB **/NV**

MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) = enligt SÄIFS 1997:9

NV (Naturvårdsverket) = enligt NFS 2003:24

- * Om spilloljan är brandfarlig vätska, dvs. flampunkt $\leq 100^\circ\text{C}$ (klassas normalt som klass 1-vätska).
- ** Sekundärt skydd avser anordning inom vattenskyddsområde. I övrigt finns krav också från **MSB** på sekundärt skydd för lagring av mer än 3 m^3 klass 1-vätska utomhus.
- *** **MSB** gäller endast om spilloljan är klass 1- eller 2-vätska. NV gäller oavsett flampunkt.

Definitioner och förkortningar

ADR/ADR-S	ADR = den europeiska överenskommelsen om internationell transport av farligt gods på väg. I Sverige: ADR-S = fn SRVFS 2004:14
Akrediterat certifieringsorgan	Organ som i enlighet med lagen (1992:1119) om teknisk kontroll ackrediterats för certifiering av objekt eller system. I dokumentet används begreppet certifieringsföretag.
Akrediterat kontrollorgan (företag)	Organ som i enlighet med lagen (1992:1119) om teknisk kontroll ackrediterats för kontroll av objekt eller system. I dokumentet används begreppet kontrollföretag. <i>Anm.</i> Kontrollorgan utses enligt typ A, B eller C och med kompetensnivå A eller B.
Anordning	Rubb och stubb. Dvs systemet i sin helhet; cistern, rörledningar mm.
Brandfarlig vara	Se "Brandfarlig vätska" (Begreppet omfattar gas, vätska och brandreaktiv vara).
Brandfarlig vätska	Brandfarlig vätska enligt 6 § förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor samt Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1998:3) om klassificering av brandfarliga gaser och vätskor. Vätska som vid normalt tryck och rumstemperatur har en flampunkt $\leq 100^{\circ}\text{C}$
Certifiering	Intygande att objekt eller system svarar mot uppställda krav.
Cistern	Permanent uppställd behållare för brandfarlig vätska med tillbehör såsom armaturer, påfyllnings- och avluftningsanordningar samt överfyllningsskydd. S.k. gårdscistern anses vara en cistern trots att den inte är permanent uppställd (SÄIFS 1997:9).
Cistern ovan mark	Cistern som är förlagd så att hela dess mantel kan inspekteras.
Cistern i mark	Cistern som är förlagd på sådant sätt att inte hela dess mantel kan inspekteras (någon del av anordningen så räknas allt som "i mark").
Diesel	Synonymt med motor-, och dieselbrännolja. Används huvudsakligen i förbränningsmotorer.
Eldningsolja (Eo1)	Används huvudsakligen, genom förbränning, till uppvärmning.
FAQ	Naturvårdsverkets svar på ett antal frekventa frågor angående cisterner, istället för allmänna råd. Hittas på www.naturvardsverket.se
FBE	Förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor
FMH	Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
FVE	Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll
Hantering	Hantering enligt NFS 2003:24 inskränker sig till tillverkning, bearbetning, förvaring och transport i rörledning. Se SÄIFS 1997:9 för vidare definition.
IBC-behållare	Intermediate Bulk Container; styv eller flexibel transporterbar förpackning. OBS! Se definition i kap. 1.2 i ADR-S.
Inomhus	Tak och väggar krävs men utrymmet behöver inte vara uppvärmt, syftet är att cisternen är väderskyddad. (enligt uppgift Naturvårdsverkets cisternkurs 2005-12-05).
Installationskontroll	Kontroll av en anordning innan den för första gången tas i bruk.
K-cistern	Cistern med god korrosionsbeständighet. <i>Anm.</i> Cisternen kan vara utförd av plastbelagt stål, termoplast, glasfiberarmerad härdplast eller syrafast stål.
Konstruktionskontroll	Kontroll av att innehållet i tillverkningsunderlaget uppfyller fastställda krav.

LBE	Lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor
MB	Miljöbalken (1998:808)
Mobil cistern	Cisternen måste vara godkänd enligt ADR-S bestämmelserna.
Motorbrännolja	Se diesel.
Nivåmätare	Vätskenivån ska kunna bestämmas på ett tillförlitligt sätt. Ett nivåalarm är inte tillräckligt för att bestämma en vätskenivå.
Olägenhet för människors hälsa	En störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig (9 kap. 3 § MB).
Revisionskontroll	Kontroll av en anordning föranledd av att särskild omständighet uppkommit, t.ex. att anordningen skadats eller ändrats.
Rörledning i mark	Rörledning som är förlagd i mark på ett sådant sätt att den inte är inspekterbar. <i>Anm.</i> Med rörledning i mark jämföras rörledning i kulvert som inte är lätt inspekterbar och även rörledning ingjuten i golv.
Rörledning ovan mark	Rörledning som är förlagd så att den är lätt inspekterbar
S-cistern	Cistern med mindre god korrosionsbeständighet. <i>Anm.</i> Cisternen kan vara utförd av stål eller stållegering.
Sekundärt skydd	Anordning som säkerställer att vätska kan uppfångas från en läckande cistern. <i>Anm.</i> Dubbelmantlad cistern anses som cistern med sekundärt skydd. En invallning är en annan typ av sekundärt skydd.
Skador eller olägenhet för miljön	Påverkan på grund av utsläpp eller andra liknande orsaker mm.
Skyddad S-cistern	S-cistern försedd med certifierat korrosionsskydd invändigt och som är rostskyddsmålad utvändigt.
Spillolja	Begagnade mineraloljebaserade, vegetabiliska eller syntetiska oljeprodukter inklusive emulsioner, som varit avsedda att användas som smörjmedel eller för annat industriellt ändamål, men som inte längre är tillåtna eller lämpliga att användas för sitt ursprungliga ändamål. Med spillolja avses också rester av eldningsolja och drivmedel som förvarats i cistern samt annat oljehaltigt avfall som uppkommit efter rengöring (förordningen (1993:1268) om spillolja).
Spillzon	Område begränsat av mätarskåpslangens längd utökat med en meter (slanglängd + 1 m).
Stationär anordning	Fast installerad anordning som inte är avsedd att flyttas.
Vattenskyddsområde	Dels mark- eller vattenområde som med stöd av 7 kap 21 § MB fastställts till skydd för en grund- eller ytvattentillgång, samt områden för vilka kommunala föreskrifter har meddelats med stöd av 40 § FMH, dels områden som fastställts med stöd av motsvarande äldre bestämmelser.
Verksamhetsutövare	Den eller de juridiska (företag, organisation etc) eller fysiska personer (individ) som ansvarar för en verksamhet eller del av sådan.
Återkommande kontroll	Anordningskontroll som ska ske med visst intervall.
Öppen cistern	Behållare med tillhörande utrustning för vätska där trycket ovanför vätskeytan är högst 0,5 bar eller inte understiger atmosfärtrycket med mer än 0,0065 bar (NFS 2006:16)
Överfyllningsskydd	System som automatiskt avbryter fyllningen av en vätskebehållare vid en förinställd nivå.

Information om installation av anordning för förvaring av brandfarlig vätska (NFS 2003:24)

Cisternägare

Fastighetsägare (om annan än cisternägare)

Namn	Namn
Adress	Adress .....
Person-/organisationsnummer	Person-/organisationsnummer
Telefon dagtid	Telefon dagtid
Fastighetsbeteckning	

Uppgifter om cisternen

☐ I mark ☐ Ovan mark ☐ I byggnad ☐ Utomhus ☐ Markförlagda ledningar ☐ Ingjutna ledningar	Volym:.....m ³ Installationsdatum:.....	Inom vattenskyddsområde ☐ Ja ☐ Nej
Typ av cistern ☐ K-cistern ☐ Skyddad S-cistern ☐ S-cistern		
Typ av vätska ☐ Diesel ☐ Eldningsolja ☐ Spillolja		
Datum för installationskontroll/revisionskontroll		
Skyddsåtgärder vid eventuellt spill eller läckage t.ex. invallning eller hårdgjord yta		

Var god vänd!

Till informationen skall en **karta** bifogas, som visar cisternens placering samt avstånd till eventuella närliggande vattentäkter, dagvatten eller vattendrag. Kopia av rapport från installations-/återkommande-/revisionskontroll ska bifogas när så krävs.

Vid handläggning av information tas en avgift ut på ..... kr för cisterner i mark och ..... kr för cisterner ovan mark enligt av kommunfullmäktige fastställd taxa.

Blanketten skickas till (adress)

Underskrift

Datum	Namn
-------	------

Plats för logga, tfn, handläggare

Datum   Dnr

Adressuppgifter

Information gällande installation av cisternanordning inom fastigheten ...

Information om installation av cistern inom fastigheten ... har inkommit till tillsynsmyndigheten (4:1 NFS 2003:24). Cisternen på ... m³ innehåller ... och är förlagd ovan/i mark utanför vattenskyddsområde.

Återkommande kontroll av er cistern ska ske senast ... var på en kopia av kontrollrapporten ska sändas till tillsynsmyndigheten.

Vid installation av cistern ovan/i mark ska följande särskilt beaktas:

- Återkommande kontroll av cisternanordningen ska genomföras med ett intervall av 12 år (gäller cisterner med korrosionsskydd) eller 6 år (gäller cisterner som ej uppfyller kravet på korrosionsskydd) (8:6 NFS 2003:24). Kontrollen ska utföras av ett ackrediterat företag. Ett register över ackrediterade företag finns på www.swedac.se. En kopia av kontrollrapporten ska sändas till tillsynsmyndigheten.
- Om cisternen ej är certifierad ska den genomgå en tillverknings- och konstruktionskontroll (7 kap. NFS 2003:24).
- Om cisternen repareras eller ändras, blir skadad eller om användningen av cisternen väsentligt förändras ska den genomgå en revisionskontroll (8:4 § NFS 2003:24). Cisternen ska därefter återkommande kontrolleras enligt tidigare uppgjort intervall för att säkerställa att dess funktion är betryggande.
- Om cisternen tas ur bruk ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten (9:1 NFS 2003:24).

Vid handläggning av information tas en avgift ut på ... kr enligt av kommunfullmäktige fastställd taxa.

Handläggare

Plats för logga, tfn, handläggare

Datum   Dnr

Adressuppgifter

Beslut med anledning av inkommen information om installation av cistern ovan mark i fastställt vattenskyddsområde inom fastigheten ...

Till tillsynsmyndigheten har information om installation av cistern inom fastigheten ... inkommit. Cisternen på ... m³ som innehåller ... är förlagd ovan mark ... i fastställt vattenskyddsområde (4 kap. 1 § i Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2003:24).

BESLUT

Med stöd av 26 kap. 9 § och 2 kap. 3 § miljöbalken samt 10 kap. 1-8 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor, NFS 2003:24, förelägger *tillsynsmyndigheten* (namn, adress, person.nr/org.nr) att vidta följande försiktighetsåtgärder avseende cistern med tillhörande rörledningar inom fastigheten ... senast ...

- Ytor och underlag, på vilka brandfarliga vätskor hanteras, ska utformas på ett sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och omhändertas.
- Vid påfyllningsrör för cistern inom vattenskyddsområde ska en synlig och av varaktig beskaffenhet informationsskylt om ”Vattenskyddsområde” vara uppsatt.
- Cistern eller lösa behållare med en sammanlagd volym mer än 250 l ska ha sekundärt skydd. Det sekundära skyddet ska rymma minst hälften av lagrad vätskevolym, dock minst den största behållarens volym, och ska vara tät och hållbart.
- Rörledningar ska vara dubbelmantlade eller ha annat sekundärt skydd.
- Rörledningar i mark får endast ha kopplingar mot cistern.
- Rörledningar i byggnader får inte dras i eller under golv, utan ska vara väl synliga.
- ...
- ...
- ...

Handläggare

Bilaga: ”Hur man överklagar”

Tillståndsansökan för hantering av brandfarlig vätska inom vattenskyddsområde

Cisternägare

Fastighetsägare (om annan än cisternägare)

Namn	Namn
Adress	Adress .....
Person-/organisationsnummer	Person-/organisationsnummer
Telefon dagtid	Telefon dagtid
Fastighetsbeteckning	

Uppgifter om cisternen

☐ I mark ☐ Ovan mark ☐ I byggnad ☐ Utomhus ☐ Markförlagda ledningar ☐ Ingjutna ledningar	Volym:.....m ³ Installationsdatum:.....
Typ av cistern ☐ K-cistern ☐ Skyddad S-cistern ☐ S-cistern	
Typ av vätska ☐ Diesel ☐ Eldningsolja ☐ Spillolja	
Datum för installationskontroll/revisionskontroll	
Skyddsåtgärder vid eventuellt spill eller läckage t.ex. invallning eller hårdgjord yta	

Var god vänd!

Till informationen skall en **karta** bifogas, som visar cisternens placering samt avstånd till eventuella närliggande vattentäcker, dagvatten eller vattendrag. Kopia av rapport från installations-/återkommande-/revisionskontroll ska bifogas när så krävs.

Vid handläggning av information tas en avgift ut på .... kr för cisterner enligt av kommunfullmäktige fastställd taxa.

Blanketten skickas till (adress)

Underskrift

Datum	Namn
-------	------

Plats för logga, tfn, handläggare

Datum   Dnr

Adressuppgifter

Bedömning av kontrollrapport för cisternanordning inom fastigheten ...– ingen anmärkning

Nästa återkommande kontroll ska utföras i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2003:24) före utgången av år ... En kopia av kontrollrapporten ska då skickas in till tillsynsmyndigheten.

Kontrollrapport (nr) avseende cistern som innehåller ... på ...m³ inom fastigheten... har inkommit till tillsynsmyndigheten.

Kontrollrapporten föranleder ingen åtgärd. Er cistern har enligt kontrollrapporten bedömts uppfylla ställda krav.

- Om cisternen repareras eller ändras, blir skadad eller om användningen av cisternen väsentligt förändras ska den enligt genomgå revisionskontroll (8:4 NFS 2003:24). Cisternen ska därefter återkommande kontrolleras enligt tidigare uppgjort intervall för att säkerställa att dess funktion är betryggande.
- Om cisternen tas ur bruk ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten (9:1 NFS 2003:24).

Information

För hantering av brandfarlig vätska kan cisternen vara tillståndspliktig enligt Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1997:3) om tillstånd till hantering av brandfarlig vara. Tillstånd enligt föreskrifterna ovan hanteras av kommunal nämnd för plan- och byggnadsfrågor.

Enligt kommunfullmäktige beslut ... ska en avgift tas ut på ... kr för granskning av kontrollrapport.

Handläggare

Plats för logga, tfn, handläggare

Datum   Dnr

Adressuppgifter

Beslut om att vidta åtgärder gällande cisternanordning inom fastigheten ...

Till tillsynsmyndigheten har kontrollrapport (nr) gällande återkommande kontroll av cistern som innehåller ... inom fastigheten ... inkommit. Följande brister konstaterades i kontrollrapporten:

- *Beskrivning av brister.*

De i kontrollrapporten konstaterade bristerna har inte åtgärdats.

BESLUT

Med stöd av 26 kap. 9 § och 2 kap. 3 § miljöbalken förelägger *tillsynsmyndigheten* (namn, adress, person.nr/org.nr) att vidta följande åtgärder avseende cistern med tillhörande rörledningar på fastigheten ... :

- *Beskrivning av åtgärder.*

Om åtgärderna innefattar krav på ackrediterad kontroll ska även detta tas med: Kopia på kontrollrapport från (*typ av*) kontroll ska sändas till tillsynsmyndigheten.

Handläggare

Bilaga: ”Hur man överklagar”

Plats för logga, tfn, handläggare

Datum   Dnr

Adressuppgifter

Påminnelse om att genomföra återkommande kontroll av cisternanordning inom fastigheten ...

Det är nu dags att genomföra återkommande kontroll av er cistern som innehåller ...

Genom att kontrollera cisternen kan läckage som förorenar mark och vatten undvikas.

Återkommande kontroll av cisternanordningen ska genomföras med ett intervall av 12 år (gäller cisterner med korrosionsskydd) eller 6 år (gäller cisterner som inte uppfyller kravet på korrosionsskydd) (8:6 NFS 2003:24).

Cisternanordning som tas ur bruk tömmas och rengörs. Vidare ska åtgärder vidtas för att hindra att cisternen kan återfyllas. Cistern som tagits ur bruk ska anmälas till tillsynsmyndigheten (9:1 NFS 2003:24).

Den återkommande kontrollen ska utföras av ett ackrediterat företag. Ett register över ackrediterade företag finns på www.swedac.se.

Om cisternen tagits ur bruk ska detta styrkas med skriftligt intyg till tillsynsmyndigheten.

En kopia på kontrollrapporten ska insändas senast ... till:

Adress

Kontakta gärna tillsynsmyndigheten tfn ... om ni har några frågor.

Enligt kommunfullmäktige beslut ... ska en avgift tas ut på ... kr för granskning av kontrollrapport.

Handläggare

Plats för logga, tfn, handläggare

Datum   Dnr

Adressuppgifter

Beslut om att utföra en återkommande kontroll av cisternanordning inom fastigheten...

Återkommande kontroll av cisterner med tillhörande rörledningar ska genomföras med ett intervall av 12 år (gäller cisterner med korrosionsskydd) eller 6 år (gäller cisterner som ej uppfyller kravet på korrosionsskydd) (8 kap. NFS 2003:24).

Den återkommande kontrollen ska utföras av ett ackrediterat företag. Ett register över ackrediterade företag finns på www.swedac.se.

Återkommande kontroll av cistern som innehåller ... inom fastigheten ... har ej genomförts.

BESLUT

Med stöd av 26 kap. 21 § miljöbalken förelägger *tillsynsmyndigheten* (namn, adress, person.nr/org.nr) att:

- inkomma med en kopia på kontrollrapport som visar att cistern med tillhörande rörledningar blivit kontrollerad av ett ackrediterat kontrollföretag (8 kap. NFS 2003:24) senast...

Handläggare

Bilaga: ”Hur man överklagar”

Bedömning av skador

Kontrollföretagen använder SWEDAC:s dokument ”Vägledning för kontroll av öppna cisterner för brandfarliga vätskor”, DOC 02:3, vid bedömning av skador på cisterner. När tillsynsmyndigheten får in en kontrollrapport där skador redovisas kan detta dokument användas som beslutsunderlag vid ett eventuellt föreläggande.

Obetydliga skador på en cistern är en avfrätning av högst 25 % av den ursprungliga plåttjockleken, dock minst 2 mm kvar. För inomhuscisterner godtas en avfrätning upp till 50 %, dock minst 2 mm kvar. Med begreppet obetydliga skador avses en skada som inte föranleder att reparation är nödvändig. Skadad cistern vars återstående plåttjocklek är under 2 mm får inte återfyllas (ur DOC 02:3).

En skadad cistern, som inte har en obetydlig skada, bör repareras snarast (Naturvårdsverkets utbildning om cisterner den 14 oktober 2005).

Nedanstående mall kommer från Miljösamverkan Västra Götalands cistern tillsynshandledning, oktober 2005:

Plåttjocklek	Skadans djup	Bedömning
3 mm	upp till 0,8 mm	Obetydlig, behöver ej repareras (i mark eller utomhus)
	upp till 1,0 mm	Obetydlig, behöver ej repareras (inomhuscistern)
	över 1,0 mm	Ingen återfyllning innan åtgärd och ny kontroll
4 mm	upp till 1,0 mm	Obetydlig, behöver ej repareras (i mark eller utomhus)
	upp till 2,0 mm	Obetydlig, behöver ej repareras (inomhuscistern)
	över 2,0 mm	Ingen återfyllning innan åtgärd och ny kontroll
5 mm	upp till 1,3 mm	Obetydlig, behöver ej repareras (i mark eller utomhus)
	upp till 5,5 mm	Obetydlig, behöver ej repareras (inomhuscistern)
	2,5 - 3,0 mm	Åtgärdas
	över 3,0 mm	Ingen återfyllning innan åtgärd och ny kontroll
6 mm	upp till 1,5 mm	Obetydlig, behöver ej repareras (i mark eller utomhus)
	upp till 3,0 mm	Obetydlig, behöver ej repareras (inomhuscistern)
	3,0 - 4,0 mm	Åtgärdas
	över 4,0 mm	Ingen återfyllning innan åtgärd och ny kontroll

Uppgifter om cistern som tagits ur bruk

Cisternägare	Fastighetsägare (om annan än cisternägare)
Namn	Namn
Adress	Adress .....
Person-/organisationsnummer	Person-/organisationsnummer
Telefon dagtid	Telefon dagtid
Fastighetsbeteckning	Inom vattenskyddsområde ☐ Ja ☐ Nej

Cistern i mark som tas ur bruk ska i första hand grävas upp och avlägsnas efter tömning och rengöring. Påfyllningsrör, avluftsledning och övriga friliggande rördelar skall avlägsnas. Om det inte är möjligt att avlägsna cisternen ska denna fyllas helt med sand eller annat lämpligt material för att undvika sättningsskador.

Nivåmätare som innehåller kvicksilver samt avfall från tömningen av cisternen är farligt avfall och skall omhändertas av företag med tillstånd för detta. Om markförorening påträffas ska miljökontoret omedelbart underrättas. Arbetet med att tömma och rengöra cistern och rörledningar ska utföras på ett fackmannamässigt sätt.

Oljecistern har tagits ur bruk på följande sätt:

Typ av cistern: ☐ I mark ☐ Ovan mark ☐ I byggnad ☐ Utomhus	Uppgifter om cistern och rörledning som tagits ur bruk: ☐ Cisternen tömd, rengjord och borttagen. Påfyllnings- och avluftsledning är borttagna. ☐ Cisternen tömd, rengjord och fylld med sand. Påfyllnings- och avluftsledningen är borttagna. ☐ Cisternen tillfälligt avställd, tömd och rengjord. Påfyllnings- och avluftsledning är plomberade.
Typ av rörledning: ☐ I mark ☐ Ovan mark ☐ I byggnad ☐ Utomhus	Volym, m ³ ..... Typ av vätska som har förvarats ☐ diesel ☐ eldningsolja ☐ spillolja

Cistern och rörledning har tömts och rengjorts av person/företag:	Personens/företagets telefonnummer
Avfallet har transporterats av:.....	
Avfallet har transporterats till:.....	

Sänds till (adress)

Underskrift

Datum	Namn
-------	------

Plats för logga, tfn, handläggare

Datum   Dnr

Adressuppgifter

Bekräftelse – cistern tagen ur bruk

Till tillsynsmyndigheten har inkommit uppgifter om att cistern i mark/ovan mark/inomhus/utomhus på ... m³ inom fastigheten ... har tagits ur bruk.

Till tillsynsmyndigheten har inkommit uppgifter om att cistern i mark/ovan mark/inomhus/utomhus på ... m³ inom fastigheten ... har tagits ur bruk.

Tillsynsmyndigheten konstaterar därför att återkommande kontroll av berörd cistern fortsättningsvis ej behöver ske.

Om ni avser att åter ta cisternen i bruk ska detta föregås av en revisionskontroll utförd av ett ackrediterat kontrollföretag.

Om ni avser att installera en ny cistern på fastigheten ska detta föregås av skriftlig information till tillsynsmyndigheten i god tid före installationen.

Handläggare

Checklista cistern, avsnitt 1 Administrativa uppgifter

Besöksdatum samt inspektör	Person-/organisationsnummer
Företag/Anläggning/Fastighetsbeteckning	
Adress, postnr, ort	
Kontaktuppgifter (telenr, e-post)	
Övrigt	

Förekommande cisterner

Beskrivning och typ (t ex Gårdscistern, id-nr, K-, S- eller skyddad S-cistern mm)	Volym (m ³)	Placering (Ex ute)	Kontroll (år)

Egenkontroll

Rutiner för eventuellt spill, läckage eller oavsiktligt utflöde? Beskriv
Rutiner för funktionskontroll av larm, överfyllnadsskydd och nivåkontroll etc? Beskriv
Har erforderliga kontroller genomförts? Beskriv

Övrigt

Finns cisterner som tagits ur bruk? Isf är de tömda, rengjorda, anmält till kommunen etc?
Krävs tillstånd för hantering av brandfarlig vara? ☐ Ja ☐ Nej

Checklista cistern, avsnitt 2 Inspektion

Förvaring i **Cistern i mark (>1 m³)** samt tillhörande rör- och slangledningar
Diesel, eldningsolja eller spillolja ¹

Information från kontrollrapporten

- * Inom skyddsområde? (Inom vattenskyddsområde se även checklista bilaga 20)
- * Sekundärt skydd?
- * Kontrollresultat (skada?)
- * Kontrollomdöme (anmärkningar?)

Kommentar:

Kontroll (möjligheten till okulärbesiktning är begränsad)

- * Placering (i pannrum eller motsvarande ska golvbrunnar i första hand inte finnas, i andra hand ska åtgärder vara vidtagna som hindrar uttrinning)
- * Skyddad mot ev trafiklaster?
- * Överfyllnadsskydd (finns och ser ut att fungera)
- * Skylt vid påfyllning/avlufning (där det framgår cisternvolym, typ av vätska och ev skyddsområde)
- * Obehörigskydd (t ex lås) vid påfyllnings-/tömningsanordningar?
- * Finns brandsläckningsutrustning tillgänglig?

Kommentar:

Spill och läckage

- * Synligt spill/läckage?
- * Åtgärder mot spill/läckage vid påfyllning/tömning (spillplåtar, absorptionsmedel ska finnas mm)
- * Närhet till vattentäkt, dagvattenbrunnar mm (krav på åtgärder)?

Kommentar:

Övrigt

- * I förekommande fall: finns potentialutjämning (jordning)
- * Vid större anläggningar är det lämpligt med en situationsplan över cisterner mm

¹ Om vätskan som förvaras är klass 1 eller 2 så gäller SÄIFS 1997:9

Checklista cistern, avsnitt 2 Inspektion

Förvaring i **Cistern ovan mark (>1 m³≤10 m³)** samt tillhörande rörledningar²
Diesel, eldningsolja eller spillolja

<p>Information från kontrollrapporten</p> <ul style="list-style-type: none"> * Inom skyddsområde? (inom vattenskyddsområde se även checklista bilaga 20) * Sekundärt skydd? * Kontrollresultat (skada?) * Kontrollomdöme (anmärkningar?) <p>Kommentar:</p>

<p>Kontroll</p> <ul style="list-style-type: none"> * Placering (i pannrum eller motsvarande ska golvbrunnar i första hand inte finnas, i andra hand ska åtgärder vara vidtagna som hindrar utrinning) * Användningsområde (rörledningar, elektrisk el manuell pump)? * Sekundärt skydd (invallningens volym, avlopp bör inte finnas)? * Synliga skador på manteln (påkörning, rost mm)? * Påkörningskydd (kan cisternen placeras lämpligare)? * Överfyllnadsskydd (finns och ser ut att fungera) * Skylt vid påfyllning/avlufning (där det framgår cisternvolym, typ av vätska och ev skyddsområde) * Obehörigskydd (t ex lås) vid påfyllnings-/tömningsanordningar? * Finns brandsläckningsutrustning tillgänglig? <p>Kommentar:</p>

<p>Spill och läckage</p> <ul style="list-style-type: none"> * Synligt spill/läckage? * Åtgärder mot spill/läckage vid påfyllning/tömning (spillplåtar, absorptionsmedel ska finnas mm) * Närhet till vattentäkt, dagvattenbrunnar mm (krav på åtgärder)? <p>Kommentar:</p>
--

<p>Övrigt</p> <ul style="list-style-type: none"> * I förekommande fall: Är anordningen potentialutjämnad (jordad)? * Vid större anläggningar är det lämpligt med en situationsplan över cisterner mm
---

² Om cistern är >10 m³ så gäller SÄIFS 1997:9

Checklista cistern, avsnitt 2 Inspektion

Hantering av >250 liter inom vattenskyddsområde

Brandfarlig vätska

Följande punkter kontrolleras utöver de som finns i checklistorna bilaga 17-19.

- Vem är tillsynsmyndighet (länsstyrelsen, kommunen, annan)?

Information från kontrollrapporten

* Omdöme om det sekundära skyddet? – intervall för återkommande kontroll är densamma som för cistern och rörledning (skyddet ska rymma minst hälften av lagrad vätskevolym, dock minst den största behållarens volym).

* Omdöme om rörledningar (ska vara dubbelmantlade eller ha annat sekundärt skydd – inte anläggningar installerade före den 6 juni 1990)? – rörledningar i mark bör inte finnas.

* Befintlig cistern som är installerad före den 6 juni 1990? Saknas sekundärt skydd ska återkommande kontroll ske med ett intervall av 6 år för K-, samt skyddad S-cistern respektive 3 år för S-cistern (kontrollrapport till tillsynsmyndigheten!).

Kommentar:

Kontroll

* Är ytorna där hantering sker utformade så att spill och läckage kan insamlas och omhändertas (hårdgjorda eller motsvarande)?

* Finns informationsskylt om ”Vattenskyddsområde” vid påfyllningsrör (väl synlig och beständig)?

* Finns sekundärt skydd för cisterner eller lösa behållare mer än 250 liter (sammanlagd volym)? – gäller inte generellt för befintliga anläggningar installerade före den 6 juni 1990.

* Är det sekundära skyddet utformat så att det går att kontrollera?

Kommentar:

Övrigt

* Krav på sekundärt skydd mm kan ställas i det enskilda fallet, då med stöd i 26 kap. MB.

* Krävs tillstånd enligt lokala föreskrifter för vattenskyddsområdet?

* Alla särskilda beslut om undantag som avser säkerhet och/eller sekundärt skydd gäller som längst till den 1 januari 2007 (om de inte upphör tidigare!).

Kommentar: